

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravništvu, na katero naj se blagovoljto pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenska zmaga v Mariboru.

Naša narodna ideja je v soboto 26. febr. praznovala lepo zmago na skrajnem delu naše slovenske zemlje, na bregovih Drave, kjer naš narod mejša na Nemca, in je naš življelj najbolj in neposredno izpostavljen vplivu in pritisku tujstva. S temi besedami smo povedali vso veliko važnost te narodne zmage. Ta zmaga nam je živa priča, izpodbujevalen dokaz, da je v našem narodu še velika živost, močan duh, ki se da s silo začasno odriniti, a ne premagati in zadušiti. Kljub temu, da so vladni organi pritiskali zoper našo stranko, da je mestni in tržni element močno proti nam deloval, da je našej slovenske stranki vsled mnogih pobitij in nevspehov manjkalo že ono potrebno zaupanje v svojo moč in zmago, katero je vedno potrebno — kljubu vsemu temu sijajna slovenska zmaga! To je veselo znamenje in mora vse Slovence povzdigniti in na daljni boj za naše narodne pravice ohrabriti.

V mariborsko-šentlenartsko-bistriškem okraji, jednom največjih na Slovenskem, dosedaj nijsmo zmagovali, vselej pak je bila borba najljutejša. Nemštvo in slovenstvo se tu dotikata, zarad tega je ogenj vselej tem večji bil, navál in odpor tem odločnejši, agitacija vselej huda, za to pa smo tudi mejvolilci možé poznali, čiste in zavestne in neupogljive narodnjake, kakoršnih po družih krajih ne najdeš.

V tem okraji smo bili Slovenci samo jedenkrat prej zmagali: ob času ministerstva Belkredijevega. Tačas birokratska in nemškutarska stranka nij bila organizovana še tako

trdno in mogočno kakor je sedaj, Slovenci pak so se bili na vsem spodnjem Štajerskem na tihoma organizirali, in dr. Vošnjakova politična brošura „Slovenci kaj čemo“, razširjana po vsem slovenskem Štajerji, podučila je bila naš narod o čem stvar gre. Vsled tega so bili slovenski kandidati po vseh kmetskih občinah zmagali in v mariborskem okraji sta bila izvoljena dva vodja slovenske stranke, dr. Vošnjak in dr. Dominkuš, prvi z veliko, drugi z manjšo večino. A nemški deželni zbor v Gradcu je iz sofističnih uzrokov zavrgel volitev g. dr. Dominkuša in pri drugi volitvi je vsled velikanskega pritiska nemčurstva padel narodni kandidat, ter izvoljen je bil Seidl.

Od tačas smo imeli več volitev, vselej hude borbe, velikansko agitacijo, a vselej smo pali. Opazovali smo sicer, da od volitve do volitve naša manjšina vedno večja postaje, t. j., da se večini bližamo. Sedaj smo jo dosegli. Gotovo je, da so vplivale tudi vnanje razmere; velika in neizbrisljiva blamaža, katero si nemškutarska stranka po svojem voditelji Brandstetterji dela, ki je bil za nemškutarstvo neizmerno agilen in brezobziren agitator, je imela velik vpliv nam na dobro. Ali to nij odločilo. Dandenes so stranke preostro ločene. Za nas je odločila ukrepljena in rastoča narodna zavest. Stari nemškutarski zagriznenci umirajo, novi dorastaj pa je naš. Vstrajajmo, ne dajmo se in končno bomo zmagovali Slovenci povsod!

Jugoslovansko bojišče.

Hercegovinski vstaši so turško vojsko pri Vlasojevičih prijeli in baje hudo natepli.

Natančnejše o tej zmagi moramo počakati. Čuden križ čez račune diplomacije, če bodo nazadnje vstaši sami zmagovali ravno tačas, kadar je Andrassyjem najmenj ljubo.

Sicer pa Avstrija na Hrvatskem in v Dalmaciji ne neha meje paziti, in tako vstajo zatirati. Po tem tacem se vé da se bode zatrla. Rusija baje pomaga Belgradu in Cetinji ukazuje na spomlad mirovati. Srbski listi pa močno silijo na vojsko. Zadnji nam došli „Istok“ piše v prvem članku: „narod neče, da bi v Srbiji vladali tuji konzuli,“ in da Srbija mora vojno začeti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. februarja.

Državni zbor je v soboto več postav v tretjem branji sprejel, priporočil vladi, preudariti železnico Dunaj-Noví. Potem pak se je začela debata o trgovinske zvezi z Rumunijo. O tem hočemo več poročati jutri. — Schönerer je interpeliral vlado, zakaj se je beletristični časnik „Gartenlaube“ za Avstrijo prepovedal in zakaj je bila „Tagespost“ večkrat konfiscirana.

Vnanje države.

Francoska „Republique Française“ objavlja prav zmeren republikanski program. Reforme se morajo počasi uvajati in nezapiranje do republike počasi z delom premagovati. — Republikanci bodo imeli v novejši zbornici okolo 350 poslancev, vse tri monarhične stranke vkup pa komaj 180. — Thiers bode v prvej seji kot najstariši poslanec predsedoval.

Italijanski parlament je sesijo končal, a začne uže 6. marca drugo. — Opozicija vladi velike neprilike dela.

Listek.

Izvir in vpliv toplote pri organizmih.

(Spisal dr. J. Derč.)

(Dalje.)

Prej ko so bile še prirodne, kakor fiziološke prikazni po svojih pravih uzrokih jako malo poznate, govorilo se je zmirom le o magnetični, električni sili in jednako; v razložitve prikazni življenja iznašla se je kot uzrok neka moč življenja ali živnost. Zdaj pa vemo, da vse življenske prikazni morejo se končno smatrati kot prikazni gibanja (Bewegungerscheinung), katerih uzrok so vleboče in odbijajoče se moči posameznih najmanjših koščekov sestavine (Anziehungs- u. Abstossungskräfte). Razločimo pa dvojno vrsto sil, namreč: silo, ki je sama na sebi uže gibanje in imenuje se živa moč (lebandige-Kraft), in silo ki sicer sama na sebi nij gibanje, vendar pa isto prouzročiti more in ime-

nuje se moč napetja (Spannkraft). — Mislino si na niti obešeno je jabolko in strelimo v njo s puščico; puščica se bode vpičila v jabolko in je spravila v gibanje. V tem slučaju je bila puščica sama v gibanju in tudi uzrok gibanja jabolka — kaj pa se je godilo s puščico predno so jo spustili z ločnja? Mi smo napeli ločec, in ki smo letivo ali vrv spustili prišla je v gibanje in oddala je nekoliko svoje žive moči puščici. Ali še prej nego smo vrv spustili, to je dokler je še bila napeta, bil je uže uzrok gibanja v njej in v ločnji; pa vsi deli strelnega aparata bili so popolnem mirni, in gibanje se je še le začelo, ko smo napeto vrv iz rok spustili. Take uzroke gibanja, ki so v sistemu nakopičeni, in katere moremo še le sekundarno v gibanje spremeniti, imenujemo moči napetja (Spannkäfte).

Življenje, ki se pokazuje le v gibanju, opazujemo lahko v prašnem zrcu tradeskanuje. Pod mikroskopom namreč vidimo lepo prikazen rednega gibanja v tem prašnem zrcu. Celici podobno živalico imamo v amoebi. Telo ima brez kože in obstoji z gol iz gibke sar-

kode, to je iz neke beljakovinate tvarine brez vsacih votlin, v katero so le majhena zrnca v gnetena. To mehko sluzavo truplo obviije hrano, ter jo izsesa. Hrano pa lovi in prijemlje s panožicami, katere kjer koli je treba, lahko iz trupla iztegne in jih zopet skrči.

Če suspendiramo v vodi, kjer se nahaja kaka amoeba, majhene zrnca karmina vidimo, da ga sarkoda objame in pojé, tako da je potem cela rudeča.

Prej sem rekel, da se vsako rastlinsko in živalsko življenje sprva začne v takej celici, ki se potem pomnoževa in o druge tvarine spreminja temu še dodam, da je celica zmirom le produkt živečega trupla, da se torej ne da kemično ali drugače iz kemijskih prvin sestaviti in da še dozdej velja izrek: „omnia vivum ex vivo, in: omnis cellula ex cellula.“

Mej pogoji, kateri vzbudé skrivno v semenu spečo moč, da požene kal, da zraste do rastline in da obrodi sad, z jedno besedo, da se začne javljati životna delavnost (Lebens-thätigkeit), štejem v prvej vrsti toploto.

Bavarski deželni zbor se je v četrtek sešel. Večina je proti prusijanskemu ministerstvu, ki se kljubovaje vsem parlamentarnim šegam neče odpovedati, da si je večina parlamenta proti njemu, isto tako odločno opozicijska kakor pri razhodu zbora, tako da smemo zanimih obravnavanj pričakovati.

Angleški parlament je s 45 glasi večine sklenil postaviti komisijo za posvetovanje postavo, ki osvobaja na angleške ladije pribežne sužnje.

Dopisi.

Iz Celja 24. febr. [Izv. dop.] Národna čitalnica Celjska je imela včeraj po dolgem dremanji zopet večerno veselico. Z dobro ubranim petjem čitalniških pevcev pod vodstvom izvrstnega pevovodje gospoda Vengarja se je pričela veselica ter nehala ob veselem plesu zarano ob petih.

Mej pevske komadi odlikoval se je posebno samospev „K slovesu“ prodavan od g. M. Kožela. Živahno napredovanje pevskega našega društva bode čitalnici mnogo koristilo, posebno če nam vrli pevovodja kakor do sedaj, tudi bodočno in vedno ostane na čelu. — Kakor veselo in radostno se je vršila veselica, vendar moram izreči največje začudenje nad nekaterimi národnjaki, koji so ob tem večeru šli rajše v nemško kazino. Mej temi je žalibog bil tudi nekdanji in tudi sedanjí odbornik čitalnice Celjske in bivši delaven zastopnik národnjaštva.

Prvi korak novooživljene naše čitalnice bil je težak korak, ker imamo v Celji toliko nasprotnikov, kakor listja in trave — sami tujci in pa dr. Nekerman, ki je uže nekolikokrat po gostilnah pravil, da bode čitalnico „razgnal“. Znano nam nij, na kakov način to izpeljati namerava, a mislim, da mu pri tej operaciji niti medicinsko dóhtarstvo niti njegov križec pomagal ne bode, ker v nas itako nij našel abderitov, kateri bi v njegov rog piskali, kakor „Cillier ledernes Festungsviereck“!

Iz Vojnika pri Celji 26. febr. [Izv. dop.] Ker postane vojniški trg samostalna občina je volitev odbora na 28. febr. razpisana, kateri bo 8 odbornikov imel in črez 14 dnij je volitev župana. Volilcev je nad 90. Pri tej priliki, ločit trga od kmetske občine

so hoteli tukajšnji gospodje, posebno šolski svetovalci kaj dobrodejnega storiti. In res! ozrlí so se na uboge šolske otroke. Tržna komunalna blagajnica je dala kraj. šol. svetu 20 gl. k temu se je misel sprožila, naj se naredi v ta blagi namen pobiralna pola, katera se pošlje k šololjubnim prebivalcem: to se je zgodilo in bilo je tega denarja brez pričakovanjá 62 gl. 50 kr. skupaj. 20. febr. je imel kr. š. svet sejo, in sklenilo se je za ta znesek ubogim otrokom šolskim obuvala omisliti, katero se jim bo na volitveni dan razdelilo, dalje se se je sklenilo, da se za šolo in šolsko knjižnico „Vrtec“ naroči. Dobi tudi vsak učitelj raznega šolskega orodja kakor pisank, peres, kamenčkov itd. za mejletno razdelovanje ubogim otrokom in kateri še nimajo šolskih knjig, se jim bodo kupile. Tudi šolska, oziroma učiteljska in šolarska knjižnica se je pomnožila. Tukajšnji zdravitelj g. Fr. Rosé jej je podaril več letnikov knjig „Matice slovenske“, za katere mu prisrčna hvala! — Kar razširjenje naše šole tiče, je terjal dež. šol. svet, da se mu je šolska matrika in lanskí zapisniki vseh treh razredov poslali. Res je, da je skoraj teško šole razširjevati, ker učiteljev posebno v stranskih krajih pomanjkuje, kateri najbolj poduka potrebujejo, in kjer so trije učitelji se uže morejo otroci dovoljno podučiti. Letošnja zima je šolskem obiskovanju zelo neugodna; zdaj celi teden hud mraz, zdaj sneg, zdaj voda. Čas teče, učitelj pa ne more naprej.

Iz Radovljice 27. febr. [Izv. dop.] V 44. številki cenjenega „Slov. Naroda“ od dne 24. februarja tekočega leta je bil priobčen dopis „iz Bleda 21. febr.“ kateri obravnava razmere mej blédsko-bohinjskim prebivalstvom in mej kranjsko industrijsko družbo, ter maha po c. kr. okrajnem glavarji g. Wurzbachu, in po tukajšnji c. kr. davkarji.

Res je to, kakor pravi dopisnik, da imá plačati blédska okošica z Bohinjem kakih 70.000 do 75.000 gl. globe ali tako imenovanih „Waldschadenersätze“ industrijske družbi, res je tudi, da terja družba to svoto eksekutivnim potom, kateri izvršuje c. kr. politična oblastnija, vendar pa je stvar nekoliko drugačna, nego jo popisuje rečeni dopis.

Blajci in Bohinjci so se pravdali dolgo

let sè kranjsko industrijsko družbo za Ilovico, Ribšćico, in Možakljo, in sodnija je razsodila ter odbločila nekove dele prebivalstvu, nekaj pa industrijske družbi. Ker pa so bili kmetje v delih, prisojenih industrijske družbi les sekali in živino pasli prejšnja leta, ter nekateri še sedaj ondi sekajo in pasó, zahtevala je družba od dotičnikov odškodnine, in ti z lepa nečejo plačati, izročila je vso to stvar političnej oblastniji, naj izterja zneske z rubežnijo. Ko industrijska družba ne bi imela pravice, terjati odškodnine, gotovo ne bi politična oblastnija potegovala se za-njo, kajti ona izvršuje le postavu, katera velja isto tako za kmeta, kakor za industrijsko družbo.

Kar se tiče eksekucije, izvršuje se ta strogo po postavnem potu. Vsakemu se preje naznani znesek, katerega ima plačati, in stoprv potem, ako neče dobrovoljno plačati, izvršuje se rubežen. V dopisu navedena dva slučajja pak sta faktično tega sodržaja.

Oni kajzar v Bohinji je pasel kozé v gozdu, kateri je vsled rabsodbe lastnina industrijske družbe. Služabniki te družbe so dobili kozé na dotičnem mestu ter so je zarubili in odgnali. Na to se je cenila škoda, koju so kozé storile, in kajzarju je bilo naročeno, naj plača za storjeno škodo 10 gl. na kar se mu bodo kože nazaj dale. Kajzar pak trmast nij hotel plačati škode, niti ne rešiti koz, nego se je rajši pravdal, ter pravdal se tako dolgo, da je zapravdal vse premoženje, in sedaj mora plačati ne globe, nego sodnijskih in drugih stroškov, ter za vzdrževanje koz nad 700 gl. Ko bi bil plačal znesek od deset gold. ne bi mu bilo treba sedaj beraške palice prijemati. Tepe ga lastna trmoglavost in pravdoželjnost, ta nesrečna strast našega prostega ljudstva, koja je uže premnogo preje bogatih posestnikov pognala po svetu s trebuchom za kruhom.

Isto taka se je godila mesarju v Gorjah, kateri je precej premožen mož, in kojemu kot krčmarju, gotovo nikdar tako denarja ne manjka, da ne bi mogel plačati 7 gl. vzlásti, ker mu je bilo uže dolgo prej naročeno, da naj plača globo, ináče se bode z rubežnijo izterjala. Mislé pak, da politična oblastnija nema toliko moči, da bi mu mogla vzeti za-

Saj nij treba te trditve z mnogimi dokazi podpirati; pogledimo le v spomladi stvarstvo okolo nas, kako tadaj pod gorkimi žarki rumenega solnca vse klije in na novo k življenju vstaja; kako prirašća izpod snežene, zginjajoče odeje tu bela marjetica, tam rumena trobentica. In živali? Le pogledimo prijatelje naše, pisane lehkomiselné pevce, kako se družita samec k samici, in donašata razne tvarine za stavljenje gnjezdíča, kamor znese samica mala pisana jajčica. In črez par tednov se je razvil pod vplivom gorkote iz jajca, to je iz beljaka, rumenjaka in lupine: mladič, to je meso, kri, kosti itd. —

Namen rastlinstva je, da raste, da se razmnožuje in da živalim služi za rejo. — Ta svoj namen doseže rastlinstvo s tem, da sprejema v se neorganične snovi (kakor so: ogljenčeva kislina, voda in amonijak), jih upodoblja in iz njih organske tvarine ustvarja (na pr. ogljenčevi hydrati, tolišca in beljakovina). Rastlina dobiva svoj živež iz tal, kjer je vsajena. Ona ga srka po koreninah v sé, ga pelje po čudovito kompliciranem sistemu celic in cevij v vse svoje dele,

in odloči zopet iz sebe to, kar za rast in rejo služiti več ne more.

Rastlinsko življenje je razokisalni proces (Desoxydationsprocess), pri katerem se iz jednostavnih neorganskih snovi jako komplicirano sestavljene tvarine izpodobljajo; živa moč se spreminja v moč napetja (lebendige Kraft wird in Spannkraft umgesetzt), in sicer na ta način, da se molekuli iz svojega ravnotežja spravijo, ter se nekako napeto drug proti drugemu držijo. — To nam ne kaže samo njihova kemična sestava, tudi vsakdanja skušnja nas uči, da dobimo, ako rastlino zažgemo, zopet živo moč v podobi toplote, ki je bila prej v rastlini kot moč napetja. Ona je, ki se je za razvoj rastline porabila.

Od kodi pa je dobila rastoča rastlina živo moč, toploto, katero je v moč napetja spreminjala?

Od nikodar drugod, nego od solnca! To je isti nevsa hljiv izvir žive moči, koja ne le dandenes vzdržuje rast in razvoj vsega rastlinstva, ter se v njem spreminja v tiho, spečo moč napetja, — nego tudi uže davnaj

počiva v neizmernih plasteh premogovih kot — moč napetja.

Kako lep, kako čudovit razvoj je to. Pred tisoč in tisoč leti je napajalo isto solnce, okolo katerega še dandenes meri naš planet svoj nespremenljiv pot, košate drevesne velikane sè svojimi žarki, zelenilo jim je peresca in iglice, vzdigovalo jim je vrhunce vedno višje in višje, in širilo jim je debela v krepke velikanske stebre. In živa moč, toplota spreminjena v moč napetja nakopičila se je v njih, — in ko jih je zagreznila voda ali zemlja, ostala je ta moč v njih; ostala še, ko so se počasi spreminjevali v rujavo in črno — čudovito tvarino, katera dandenes vpogoji naš obstanek — v premog.

In glejte: Isti solnčni žarek, ki je pred tisoč leti obseval peresce ali iglice kake predsvetovne korifere ali sigilarije, isti žarek ogreva denes nas po tisočletnem počitku, ko se vsemo za gorko peč, in v zapaleni smodki spreminjamo moč napetja v živo moč — toploto. Isti solnčni žarek, ki je pred tisoč leti igral okolo male vejice lepega drevesa rastočega — recimo za šumečo Savo tam doli, kjer si reže

rubljeno kravico, branil se je do zadnjega trenutka, ter potem rad rešil kravo in plačal vrh tega eksekutivne stroško, koji pa še mnogo več znašajo, nego 7 gld.

Taka je stvar v istini, ako jo opazujemo iz objektivnega stališča.

Iz Dunaja 25. febr. [Izv. dop.] Kakor sem prorokoval v zadnjem dopisu, tako se je zgodilo. Železnica Celje-Drajberg je bila denes v državnem zboru z 129 proti 97 glasom ovržena.

Zbornica je razjarjena na trgovskega ministra in ometa zaporedoma njegove železniške nasvete. Kar pa zadeva to železnico, je res minister krivo ravnal, da je celo črto najedenkrat nasvetoval, kajti stroški zidanja, ki bi 5 $\frac{1}{2}$ milj. gld. znašali, so marsikoga poslanca ustrašili, da zmirom na slabo finančno stanje nij zanjo glasoval. Proti predlogu so govorili Schaup iz Linca, bivši minister Brestl, profesor Suess in znani finančni zvedenec Neuwirt, vsi vplivni moške. Za železnico so besedo poprijeli poslanci dr. Foregger, dr. Duhač in dr. Vošnjak, a brez uspeha. Postava je bila ovržena, ker so zraven mnogih poslancev na levi in v centru proti glasovali Poljaci in večina pravne stranke, z njimi tudi Moravani, da si so poprej obljubili, predlog podpirati. Za železnico so bili na desni se ve da slovenski poslanci, tudi grof Barbo in dr. Vitezić, potem Dalmatinci in Rusini. Prebivalci savinjske in škalske doline pa se naj tolaže, da kar denes nij šlo, se lahko pri drugej priliki zgodi.

Iz Dunaja 25. febr. [Izv. dopis.] Nevarnost povodnje za Dunaj je bila v trenutku, ko sem vam zadnjič pisal največa. Uže 19. po polu dne jela se je Donava po malem manjšati, in strah pred katastrofo, ki je tukajšnje prebivalstvo tako neizmerno vzburljelo je polagoma giniti. Reguliranje Donave zapiralna ladija ob začetku dunajskega kanala in vse druge priprave in poprave zoper veliko povodenj, — kar vse je Dunaj nad 20 milijonov stalo, izkazalo se je vendar kot tako, da je vsaj majheno pripomoglo, da nij nastala najhujša in največja katastrofa, ki se je je bal ves Dunaj. Pri visokosti Donave izračunili so, ko bi ne bila struga Donave re-

gulirana, ko bi ne bilo zapiralne ladije itd. nastala bi bila povodenj, da bi bila v celem Leopoldovem predmestju voda segala do drugega nadstropja. Koliko škode bi bilo potem prizadete, izprevidi le ta, ki ve, v kakovej meri reprezentuje imenovano predmestje trgovstvo in industrijo.

Nič menj je škoda, ki jo je do sedaj prizadela povodenj zelo velika, a še ne natanko izračunjena. Tudi je še mnogo terena pod vodo in v Erdbergermaisu je voda še takova, da se od hiše do hiše le v čolnicah in malih ladijah vozijo.

24. t. m. pak se je Donava znatno povečala, isto tako je voda v dunajskem kanalu, kar sem sam opazoval, precej narasla. Osobe permanentnega komiteja zoper povodenj bile so vsled tega razburjene, ter so se vse pripravile za pomoč, ako bi vsled vedno narasčajoče vode kje pomoči treba bilo.

Strašne vesti o povodnji dohajale so od trenutka do trenutka iz provincij posebno iz Češkega, Ogerskega, Poljskega itd. V Pragi je bila silna povodenj. Cela predmestja bila so pod vodo.

Iz Pešte nam dohajajo telegrami, ki naznanjajo, da je od 24. t. m. vse prebivalstvo vsled silno narasle Donave v silnem strahu. Mnogo hiš morali so deložirati. Muogo terena je uže pod vodo. Strah pred povodnjo je vedno večji. Ogerski ministri morali so pred pretečo nevarnostjo povodnje potovanje na Dunaj odložiti.

Vreme je sploh do sedaj takovo, da se je res strašanskih povodnij še bati. Vsled deževja je ves Dunaj v silnem blatu, kar je v tukajšnjemu občinstvu in časnikarstvu povod vedno se množeče nejevolje in graje. Ko vam te vrstice pišem, je nebo nad Dunajem veselo jasno, a neprijetno in silno veje mrzli sever.

Ravnokar sem izvedel iz poročil o povodnji v časnikih, da je ob Donavi vsled narasčajoče se vode več mlinov na obali bilo odtrganih; iz jednega so komaj s sredstvom ladij i čolnov rešili 3600 vaganov žita.

Domače stvari.

— („Slovenska knjižnica“) Te zbirke se stavi tretjega zvezka (Jurčičeve izvirne

ona svoj pot mej silnimi gorami proti južnem Štajerskem, — isti žarek gori dandenes bruhajočega in gromečega železnega konja, ki puhti po istej dolini od kraja do kraja, in vleče za soboj srečne ali nesrečne ljudi, umotvore in izdelke duha in rok. Isti solnčni žarek vodi barko preko morja, isti žarek sklepa vse dele naše zemlje, isti žarek vpogoji materialni obstanek države in posameznika.

Rastlina je hranila, rastlina ga hrani dandenes, ga oddaja in zopet pridobi, in tako se vrši ta krogotok neprenehoma.

Odkod pa dobiva človek ali žival svojo za življenje potrebno moč, od kod on dobiva potrebno mu toploto?

Pogledimo živalsko življenje.

Vsakemu od nas je znano, da se povsod, kjer se kislec spaja z drugimi tvarinami, toplota in luč razvijata, treba je samo, da se ta proces zadosta hitro vrši. — Zažgimo košček oglja, skrbimo za to, da je pristop zraka mogoč, in videli bodemo, da se ogelj žari, da gori in pri tem toplota in luč nastajata ali se ustvarjata. Košček oglja zmirom manjši postaja, dokler popolnem ne zgine; in mi pra-

vimo, ogelj je zgorel. Ali tvarina, iz katere ogelj obstoji, se nij izgubila, postala je le del druge od prejšnjega oglja popolnem različne tvarine, to je ogljenčeve kisline. Pri tem pa ste nastali drugi dve prikazni, namreč toplota in luč. — Na isti način si tudi živalsko truplo vzdržuje in ustvarja svojo toploto; tudi pri njem je gorenje izvor potrebne mu toplote.

Če primerimo življenje živali z življenjem rastlinstva, vidimo, da je popolnem različno; in sicer ne samo v načinu kako hrano sprejema, temveč kaj sprejema.

Človek ali žival hrani se z rastlinstvom ali z družimi živali, nikdar pa se ne more rediti z neorganičnimi tvarinami, kakor rastline. On živi od sestavin, ki so produkt rastlinstva, kakor na pr. ogljenčevi hidrati, tolsča in beljakovina; to so tvarine, v katerih je živa moč v podobi moči napetja spravljena; in človeku nij drugega treba, nego da te tvarine zažge in si tako zopet žive moči ustvari, to je: toploto.

Bistveni razloček mej živali in rastlinami je potem ta, da rastlina sprejema iz

tragedije „Tugomer“) peta pola, in 3. zvezek izide okolo 10. do 12. marca. S tem naznanilom prosimo one gg. naročnike, ki še drugega (ali celó prvega) zvezka nijso plačali, naj izvolijo kmalu to učiniti. — Poleg dela še materialnih žrtev se od nas vendar ne more terjati. Oni gospodje, ki so se za naročnike oglasili, pa 2. zvezka še ne vzeli, vabimo, naj to storé, mi smo se nanje zanašali.

— (Iz Gradca) se nam piše, da napravi društvo „Hrvatska“ 7. marca v puntigamskeje dvorani svečanost.

— (Iz Dunaja) nam odbor „Slovenije“ piše, da dopis iz Dunaja 17. febr. t. l. v tem nij objektivni, kar pravi o bivšem predsedniku g. K.

— (Pomlad se bliža,) Kranjski dijaki so našli v Šmarjetnej gori uže 5^e cvetlic, kakor: Galanthus nivalis, Helleborus niger, Helleborus viridis, Anemone hepatica in Primula acaulis.

— (Poludil) ali znorel je 24. t. m. piše se nam: gospodar tukajšnjega stanovanja Pavel D. v Herpeljah pri Kozini v Istri zbog vedno ponavljane pitja likerov in drugih spirituoznih tekočin. Ludjak je po noči 24.—25. po gori imenovanih vaseh v samih gačah in srajci z jedno staro sabljo v roci se silo in pretujo v nekaterih hišah veliko škode naredil. Namreč pri gospodu finančnem komisarju Šauru, in pri svojih sorodnikih, da so vsled njegove sile in razsajanja pisiljeni bili, iz svojih stanovališč na prosto pobegniti, in mirno gledati kako ludjak po stanovanjih lomasti in razbija. Kar za srečo so bili orožnici skozi omenjeno vas na patrolji in so imenovanega v zapor odpeljali.

Razne vesti.

* (Povodenj) po svetu velike nesreče dela. V Schönebeku poleg Magdeburga na Nemškem je izmed 600 hiš 500 jih pod vodo. Ljudje so izpod streh komaj življenje rešili. 30 hiš se je v vodi podrla. Škoda je strašna. V Pešti je cele skladanice drv, cele žage in nekatere obvodne hiše odnešlo, več tisoč ljudi nema kje spat.

Loterijske srečke.

V Trstu 26. febr.: 73. 45. 71. 90. 85.

zemlje neorganske snovi, katere s pomočjo solnčne gorkote v podoblja in preobražuje v organske tvarine. Iz vode, ogljenčeve kisline in amonijaka naredi moševino, skrob, sladkor, rastlinsko beljakovino in množino drugih snovij; to se pravi živo moč solnca spreminja v moč napetja, mej tem ko človek ali žival zopet te moči napetja spreobraža v žive moči, ki se kot toplota in gibna moč pokažejo.

Iz tega je tudi razvidno, da je žival odvisna od rastlinstva — brez rastlinstva mora medleti in poginiti. — Človeško telo potrebuje torej na jednej strani ogljenca, na drugej strani pa kisleca, ki se potem z ogljencem v ogljenčevo kislino spaja in pri tem se neprenehoma toplota razvija. Ogljenec dobiva človek v sé v podobi jedil, ki naj uže bodo vzeta iz rastlinstva ali pa iz živalstva, na pr. v podobi skroba, sladkora, gume, tolsče, piva, vina itd. in zarad tega del imenujemo te jedila tudi ogrevala.

(Dalje prih.)

Umrli v Ljubljani

od 22. do 24. febr.:

Ivan Černe 25 l., v bolnici, za kronično jetiko. — Josip Zanoškar, 33 l., za pljučnim edemom. — Ivan Jankovec, 4 mesece, dete delavca za božjastjo. — Avgustina Učak, 35 l., v bolnici za carinomo uteri. — Marija Černe, 76 l., vsled starosti. — Lucija Bregar, 53 l., v bolnici, za prsno vodenico. — Anton Cimerman 28 l., v bolnici, za utrujenjem možgan. — Franjo Ramovš, 36 l., za pljučnico. — Josip Germek, 70 l., za mrtuom. — Ivan Petelin, 33 l., v bolnici, za utrujenjem jeter. — Liza Zamejcek, 71 l., vsled starosti

Lekarna Piccoli

„K angelju“
v Ljubljani,

pripravlja

Dorško olje

(Dorsch-Leberthran-Öel)

iz sale kitovih jeter, v katerem je železni jod (Jodür)

V 35.00 gramih olja iz sale kitovih jeter je 14 centigramov železnega joda (Protojoduretum ferri.) (132—199)

Jaz ne bodem opisoval učinek železnega joda, ker ta je obče znan in se uporablja splošno v zdravilstveni stroki.

Ta učinek pak pošlane važnejši, ako se združi z oljem iz sale kitovih jeter in je posebno zdaten v vseh onih slučajih, v katerih se more brzo pomagati oslabilenej redilnej delavnosti; kjer se mora dostaviti krvnej cirkulaciji večja količina teh elementov, kateri kri čistijo, ter s tem dajejo napravam sopenja večjo delavnost in pripomorejo do ustvaritve zdravnejše in večje krvne mase.

Jaz morem jih tedaj najtopleje priporočati kot najboljši pripomoček proti bramorjem (škrofeljnom), raktis, kroničnim izpuštkom na koži, pljučnim kataru in jetiki.

Nakazanje o rabl. Olja iz sale kitovih jeter uživa se po 10 gramov trikrat na dan ali po zdravniškem predpisu.

Cena jedne steklenice 1 gl. av. velj.

Da se ponarejenju izogne, vti-sneno bode moje ime na vsakej steklenici.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

30 let aže je nij bolezn, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odrasčenih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenec in je bolje, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišči v Mariboru, zdravilnega svētnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svētnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in grži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in pra-

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

nih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svētovalec in čie mnogo učeni družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletno nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam James Shoreland, ranocelnik, 96. polka. izkušnja tajnega sanitetnega svētovalca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekan gledé Revalescière du Barry vs-stransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svētovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimper, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strasnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti ni mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry po pomama zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Revalescière je 4 krat tečnejša, nego meso, te se pri odrasčenih in otrocih prihrani 50 krat več na cen, ko pri zdravilih.

Mej mnogimi anonci, posebno za ure in zlato blago je mnogo taci, ki prebivalce po deželi samo sleparijo. Vsak naj bode svarjen za svojo lastno korist pred kupovanjem, kjer firma prodajalcev ne garantira zadostno. Vse ure in drugo zlato blago, katero kdo pri meni kupi, izmenjam mu po volji vsak čas, ali pa tudi nazaj sprejemem, to je dokaz najostreje soliditete!

Neverjetno, pa resnično!

Za 10 in 12 gl. prava angleška, srebrna cilindur ura s primerno verižico in medailonom, etuijem, ključkom in petletnim garancijnim listom in po vrhu še jedno rezervno steklo za uro. Ravno iste krono-časomerne ure fino ognjo-pozlačene samo gl. 12.50.

Samo 18 ali 25 gl. prava angleška anker-ura, savoneta z dvojnimi pokrovom, fino izrezana poleg tudi še verižica in garancijni list.

Samo 13 gl. prava angleška srebrna in ognjo-pozlačena kronometer-ura z verižico vred, z usnjatim etuijem in garancijnim listom.

Samo 16 ali 17 gl. prava angleška Prince of Wales-remontir-ura, najmočnejšega kalibra s kristalnim steklom.

Samo 14 ali 17 gl. prav mala ura za dame iz pravega srebra in ognjo-pozlačena, poleg vratna verižica in garancijni list.

Samo 20 gl. prava angleška fino ognjo-pozlačena srebrna kronometer-ura z dvojnimi plaščem, fino emailirana, poleg tudi še fina verižica, medailon in garancijni list.

Samo 18 ali 20 in 25 gl. najfinejša srebrna prava angleška anker-ura na 15 rubinov poleg verižica, medailon, usnjati etui in garancijni list.

Samo 20 in 25 gl. srebrna remontir-ura brezi ključka za naviti, poleg verižica in medailon.

Samo 40, 50 in 60 gl. zlata ura za dame z dijamanti.

Samo 30, 35 in 40 gl. prava srebrna remontir-ura z dvojnimi plaščem, garantirana in patentirana.

Samo 23, 25, 27 gl. zlata ura za dame z verižico, medailonom in garancijnim listom.

Samo 35, 45, 50 gl. prava angleška zlata anker-ura s kristalnim steklom.

Samo 60, 75, 100 gl. fina zlata remontir-ura s kristalnim steklom. 105 in 115 gl. z dvojnimi plaščem.

Samo 200—300 gl. pravi angleški kronometer z remontirnim dvojnimi plaščem in kristalnim steklom.

Razun tega pak še vsake vrste drugod od kakega drugega anoncirane ure in gotovo cenejši.

Atelier za popravljanje.

Stare ure, dostakrat preljudi družbinski spomeniki popravljajo se, ter onove. Cene popravljanja s petletno garancijo: gl. 1.50, 3, 5 do 10 gl.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr. 1 unat 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold. 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

Revalescière-Bisciten v pušicah in Revalescière-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gl. 50 kr., 24 tas 2 gl. 0 kr., 48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gl. Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in apcerijakih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih. V Ljubljani Ed. Fahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Reki pri lekarju J. Prodamu, v Celoveu pri lekarju Birnbacherju, v Spjletu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschn. v Zadru pri Androviču. (333)

Dunajska borza 28. februarja.

Enotni arz. doig v bankovni	68	gl.	—	kr.
Enotni drž. doig v srebru	72	gl.	70	
1860 arz. posojilo	111	gl.	50	
Akcije narodne banke	885	gl.	—	
Kreditne akcije	175	gl.	20	
London	114	gl.	50	
Napol.	9	gl.	18	
C. k. cekini	5	gl.	38 1/2	
Srebro	103	gl.	30	

Zlatnina.

Od c. kr. kovničnega urada na Dunaji kot pravo izkušeno.

Prstani.

Prstani za dame gl. 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15. Prstani s pečatnikom za gospode gl. 8, 10, 11, 12 do 20.

Poročni prstani gl. 5, 6, 7, 8.

Zlate verižice za ure.

Verižice, kratke s ključkom gl. 15, 20, 25, 30, 35 do 80 v vsakej obliki.

Verižice, dolge z gladkim ali facijoniranim pahačom z biseri gl. 28, 30, 35, 40, 50, 55, 60, 65, 70, 80 do 150.

Zlati medailoni

za gospode in dame.

S pravimi kamenji gl. 14, 16, 18, 20, 24, 30, 35, 40, 45, 50.

Zlate garniture.

Brože in uhani gl. 18, 20, 24, 30, 35, 40. S pravimi kamenji ali biseri gl. 36, 40, 45, 50 do 200.

Z dijamanti in brilanti gl. 60, 80, 90, 100 do 200

Zlati uhani.

Lečeneči za otroke gl. 1.25, 1.50, 1.75, 2, 3 se ali brez kamenjček.

Uhani, dolgi ali okrogli se ali brez kinča, gladki ali pa se pravim kamenjčkom ali pa v obliki sulice gl. 12, 15, 18, 20 do 30.

Beutoni z dijamanti ali brilanti gl. 50, 55, 90, 100 do 500.

Zlate gumbce za kemisete in manšete.

Z dragocenimi kamenjčki gl. 6, 7, 8, 10, 12, 14, 18, 20.

Zlate brože.

Enejne najnovjše oblike gl. 12, 15, 20 do 25.

S slikami gl. 12, 15, 16 do 40.

Zlati križci.

gl. 6, 7, 8, 9, 10, 12. Se biseri ali dragocenimi kamenjčki gl. 8, 9, 10, 12 do 25.

Zlate prsne igle.

V različnih oblikah, Jokey, Sport itd. od gl. 5 do 30.

Se dragocenimi kamenjčki od gl. 5 do 30.

Se brilanti gl. 15 do 150.

Zlati brazletli.

Gladki obročki, različne širokosti gl. 18, 20, 26, 30 do 60.

Se pravim kamenjčkom ali biseri gl. 30, 36, 40, 50 do 80.

Se brilanti od gl. 80 do 500.

Pismena naročila

izvrše se v 24 urah proti poštnem povzetku ali pripošiljavti noveev. Na zahtevanje razpošiljajo se tudi ure in zlatnina proti poštnem povzetku za izbranje, ter se za neobdržano vrača denar nazaj.

Moje cene so vedno nižje, kakor najnižje povsod, ter zahtevam dobička le sedanjemu času primerno.

Vsi, kateri želé nove ure in zlatnino naročiti, Vsi, kateri stare ure ali staro zlatnino za novo izmenjati želé, se uljudno prosijo, da se obrnejo na mojo firmo. (26—5)

Philipp Fromm,

fabrikant ur in zlatnine,

Rothenthurmstrasse štey. 9, nasproti Wollzelle, DUNAJ.

Naj se ne pozabi naslov.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.